
Edukace jedinců s autismem

Program TEACCH

Treatment and Education of Autistic and Communication Handicapped Children

Terapie, výchova a vzdělávání dětí s autismem i jiným komunikačním handicapem

model péče o děti s autismem a jinou pervazivní vývojovou poruchou

USA, 1966, Severní Karolína v Chapel Hill,

pod vedením světového odborníka na autismus profesora Erica Schoplera

vznikl spoluprací rodičů a profesionálů jako reakce na tvrzení, že děti s autismem jsou nevzdělávatelné a jejich porucha je zapříčiněna špatnou výchovou rodičů

tento program zahrnuje péči o osoby s autismem všech věkových kategorií

Filozofie a zásady TEACCH modelu:

Individuální přístup.

Aktivní generalizace dovedností (prostupnost školního a domácího prostředí).

Úzká spolupráce s rodinou.

Integrace autistických dětí do společnosti.

Přímý vztah mezi ohodnocením a intervencí.

Pozitivní přístup i k dětem s problematickým chováním, aktivní snaha o pedagogickou intervenci vedoucí k zlepšení chování.

Obecné principy práce s lidmi s autismem:

I. Individuální přístup.

II. Strukturované prostředí.

III. Vizuální podpora.

Tyto tři prvky tvoří augmentativní strategii výuky a výchovy dětí s autismem a provázejí klienta po celý život.

Autismus

autismus.bloguje.cz

Pro osoby s autismem jsou příznačné různé kombinace následujících různě rozvinutých rysů

*Smích a pochechtávání
v nepatřičných situacích*

*Žádný opravdový
strach z nebezpečí*

*Zjevná necitlivost
k bolesti*

*Omítá tělesný kontakt,
chování, mazlení*

*Ulpívá na vlastním
nezvyklém způsobu hry;
nerovnoměrný psychický
a fyzický vývoj*

*Vyhýbá se očnímu
kontaktu*

*Radši je
o samotě*

*Problémy ve vyjadřování;
používá gesta*

*Zvláštní způsob
úchopu předmětů*

*Výžaduje
samotu*

*Opakuje slova
a věty*

*Nepatřičná nebo
žádná reakce na zvuk*

*Točí se,
roztáčí předměty*

*Problémy s komunikací
s ostatními*

I. Individuální přístup:

Z hlediska individuálního přístupu je potřebné :

diagnostika úrovně schopností klienta:

psycholog

psychiatr, neurolog

speciální pedagog

IVP: v úvahu musíme brát intraindividuální rozdíly v jednotlivých úrovních vývojových oblastí

zvolit strategii řešení behaviorálních problémů

I. Individuální přístup:

Fyzická struktura:

přizpůsobení prostředí

domov

škola

chráněné bydlení

Tab. 1 – Klinická diagnostická kritéria HKP podle MKN-10 a ADHD podle DSM-IV

Diagnostická kritéria HKP podle MKN-10	Diagnostická kritéria ADHD podle DSM-IV
Symptomy poruchy pozornosti: alespoň 6 příznaků po dobu 6 měsíců	Kritéria A1: 6 nebo více příznaků trvajících minimálně 6 měsíců
obtěžná koncentrace pozornosti	Porucha pozornosti: nepozornost při školních úkolech, opomíjení detailů, chyby z nepozornosti
neposlouchá	neudrží pozornost při hře
nedokončuje úkoly	neposlouchá během rozhovoru
vyhýbá se úkolům vyžadujícím mentální úsilí	neposlouchá instrukce, není schopno dokončit úkol
nepořádný, desorganizovaný	organizační problémy
ztrácí věci	nesnáší úkoly vyžadující mentální úsilí, vyhýbá se jim
roztržitý	ztrácí věci
zapomnětlivý	dá se snadno rozptýlit vnějšími podněty
	často zapomnětlivost
Symptomy hyperaktivity: alespoň 3 příznaky po dobu 6 měsíců	Kritéria A2: 6 nebo více příznaků hyperaktivity-impulzivity trvajících minimálně 6 měsíců, nepřiměřených vývojovému stupni
	Hyperaktivita:
neposedí, vrtí se	neklid rukou, nohou, vrtí se na židli
pobíhá kolem	vstává ve třídě, když má sedět
vyrušuje, je hlučný, obtížně zachovává klid	často pobíhá v nevhodných situacích
v neustálém pohybu	neumí si hrát tiše
excesivně mnohomluvný	trvale příliš vysoká motorická aktivita nadměrně mnohomluvný
	Impulzivita:
Symptomy impulzivity: alespoň 1 příznak po dobu 6 měsíců	
nezdrženlivě mnohomluvný	často vyhrkne odpověď na otázky, které ještě nebyly dokončeny
vyhrkne odpověď bez přemýšlení	často není schopno čekat ve frontě nebo až přijde na řadu ve hře či komunikaci
nedokáže čekat	často přerušuje ostatní nebo se jim vnucuje
přerušuje ostatní	často příliš mluví bez ohledu na sociální zábrany

I. Individuální přístup:

Volba vhodného systému komunikace:

vizualizace

předmětová komunikace

fotogramy

piktogramy

kombinace s psanou formou

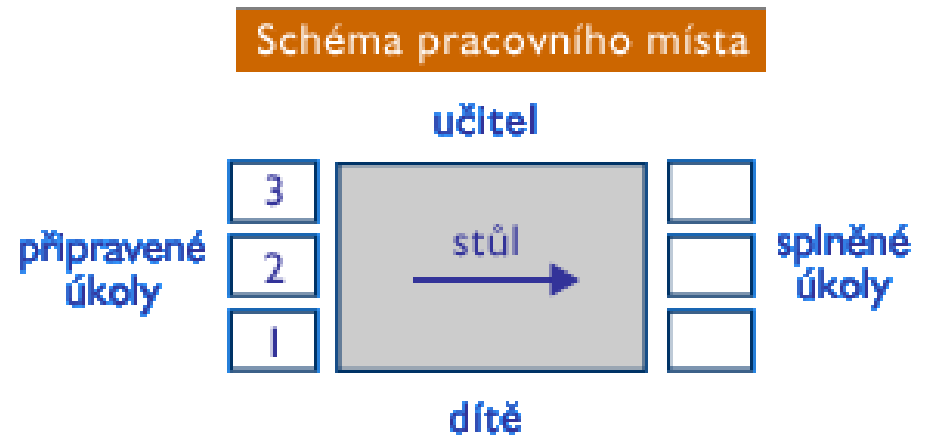
psaný rozvrh

I. Individuální přístup:

**Vhodné
pracovní
místo**

**Fyzická
struktura
prostředí**

II. Strukturalizace, strukturované vyučování

Struktura prostředí:

kde užíváme paravánů

skříní, koberců,

popřípadě vedlejší
místnosti.

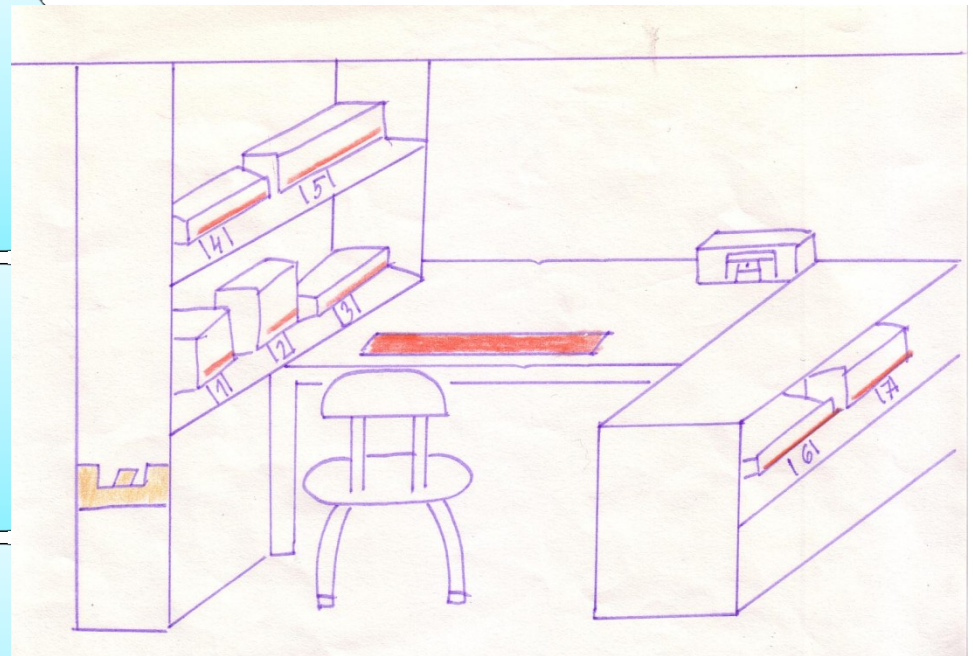

II. Strukturalizace, strukturované vyučování

Jasně vymezení hranic
v prostoru napomáhají
dítěti:

rozpoznat místo určené
k nějakému konkrétnímu
účelu

rozpoznat, kde úkol
začíná a kde končí

II. Strukturalizace, strukturované vyučování

- Jasně vymezení hranic k odpočinku

Snížení rušivých vlivů prostředí napomáhá soustředit se, snižuje se počet podnětů, které dítě rozptylují.

II. Strukturované vyučování

Znamená:

- vnesení pevného řádu
- přesné posloupnosti činností a jednoznačného uspořádání prostředí do života člověka s autismem
- svět dostane logiku a řád
- namísto chaosu nastoupí pocit bezpečí a jistoty, která umožní akceptovat nové úkoly, učit se a lépe snášet události, které jsou nepředvídatelné.

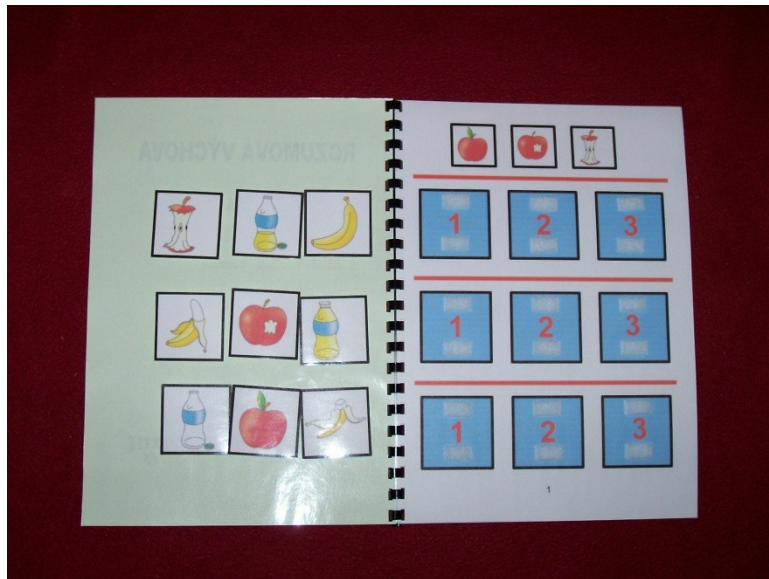

Třídění podle velikosti: nachystaný úkol

Třídění podle velikosti: splněný úkol

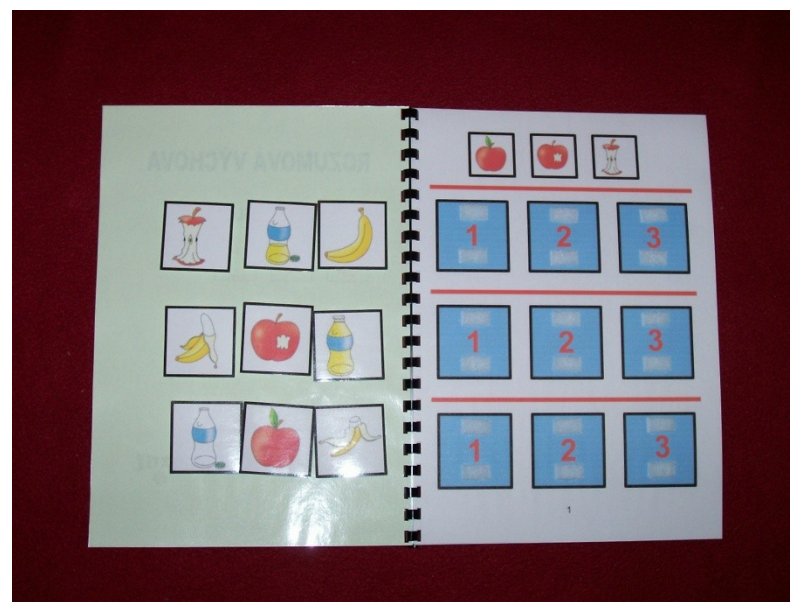
II. Strukturované vyučování

II. Strukturované vyučování

Strukturované učení

III. Vizualizace a strukturalizace denního režimu:

napomáhá orientaci v čase

informuje, co žáka čeká a v jakém pořadí

odlišuje jednotlivé aktivity od sebe

vede k samostatnosti

K čemu slouží vizualizovaný denní program?

- dává odpověď na otázku "kdy" ,
- pomáhá v časové orientaci
- odlišuje jednotlivé aktivity od sebe

III. Vizualizace

Učí spojitosti mezi předmětem a obrázkem.

Učí spojitosti mezi symbolem a konkrétní činností

III. Vizualizace

- Pokud autistické dítě dostává informace pouze po sluchové dráze má většinou potíže dekodovat jejich význam.
- Proto potřebuje vizuální podporu

Typy schémat denního režimu dle druhu vizuální podpory

Objekt:

- Aktovka = znamená jít na své místo, uložit aktovku

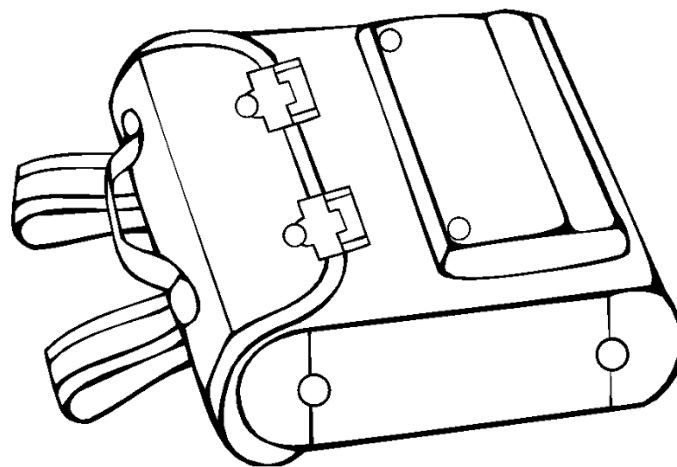
Fotogramy

Fotografie aktovky:

- Učit zobecňovat

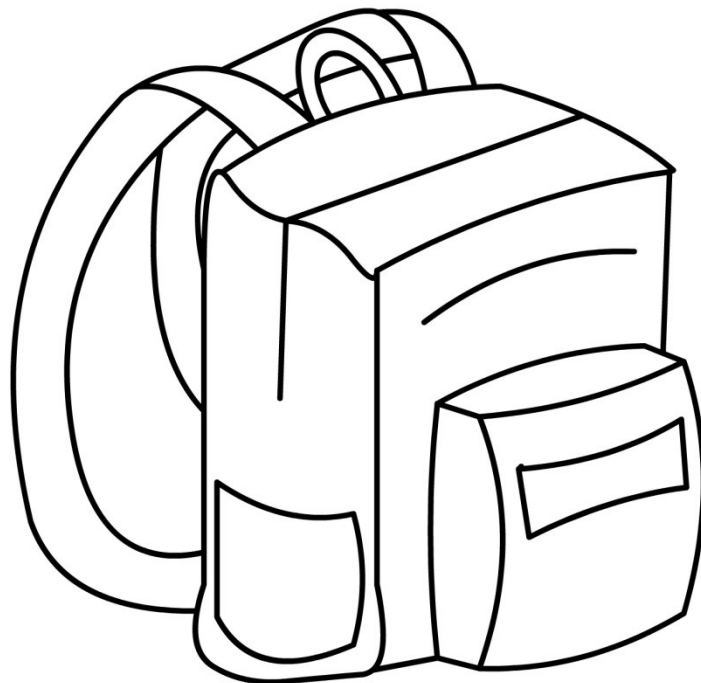

Piktogram

Kombinace piktogramu s nápisem

AKTOVKA

Vizuální podpora

- Nápis:

AKTOVKA

- Psaný rozvrh:

- Aktovka (usadit se)
- Košík (učit se)
- Hrníček (svačina)
- Bota (procházka)
- Talíř (oběd)
- Stavebnice (volný čas)
- Auto (odchod domů)

Vizuální podpora

- Diář

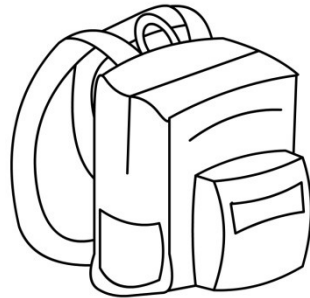

- Fotoalbum

Příklad rozvrhu ve škole

- Aktovka (jít na své místo)

- Košík (učit se)

- Hrníček (svačina)

- Bota (procházka)

Příklad rozvrhu ve škole

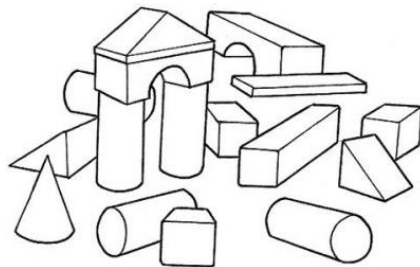
- Umyvadlo (hygiena)

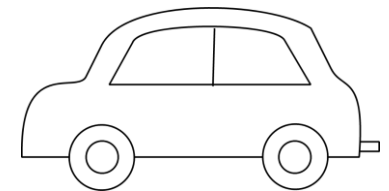
- Talíř (oběd)

- Stavebnice (hra)

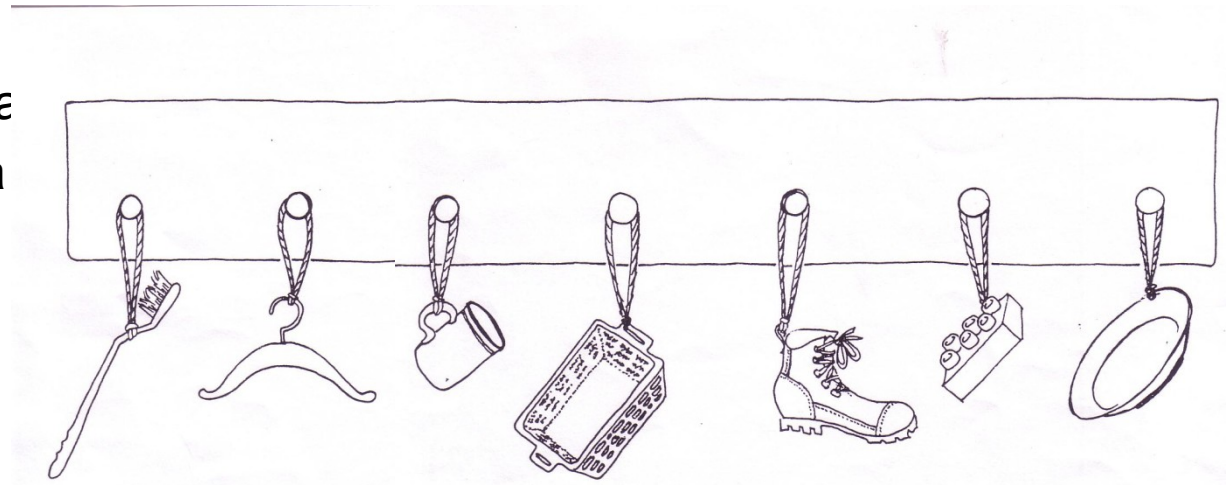

- Auto (odjezd domů)

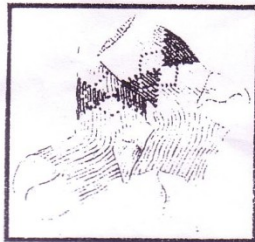
Objektová komunikace

- Kartáček = umýt se
- Ramínko = oblékat se
- Hrneček = snídaně
- Košík = učit se
- Bota = procházka
- Stavebnice = hra
- Talíř = oběd

Procesuální vizualizace:

- pracovní schémata analyticky rozpracovávají úkol na elementární kroky a vytváří schéma činností, podle které se žák řídí (piktogramy, psaná forma,...)

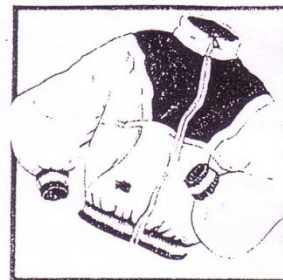
ponožky

tričko

kalhoty

lehká bunda

polobotky

Procesuální vizualizace: mytí rukou, čištění zubů, toaleta

Základními předpoklady pro práci s autisty jsou:

Terapeut musí navodit upřímný vztah mezi dítětem, rodiči a všemi zúčastněnými osobami.

Cíl práce s autistickými dětmi je DOHODA.

Je nutná akceptace zvláštností autistického myšlení

Přizpůsobovat se specifikám dítěte, nikoli dítě našemu světu.

Základními předpoklady pro práci s autisty jsou:

1. Sebeuvědomění, „JÁ“.

2. Být nezávislý.

3. Nabýt sebevědomí (často selhávají).

4. Schopnost předvídat čas a prostor.

5. Tvoření speciálních programů :

- denní režim

- pracovní režim

- organizace

- odměna

- kontext komunikace (kdy, kde a za jakých okolností).